

31 MAYIS TTNSZ BİR DÜNYA GÜNÜ

TÜTÜN EKİLEN TARIM ALANLARI SAğLIKLI GIDA ÜRETİMİ İÇİN KULLANILMALI

31.5.2023

Dünya Sağlık rgt (DSÖ) tarafından 1988 yılından bu yana her yıl Ttnsz Bir Dünya Günü olarak kutlanan 31 Mayıs, bu yıl (2023) tütün kontrolünün temel bir adımına yoğunlaşmıştır. Halk sağlığında primordial korunma olarak bilinen “nedenlerin nedenleri” ile mücadele önemli bir korunma düzeyidir. Bu bakış ağısıyla; DSÖ tarafından 2023 yılı için önerilen “tütün ekilen alanların gıda gereksinimini karşılayabilmek için sağlıklı besin seçeneklerine ayrılması, dönüştürülmesi”¹ konusu halk sağlığının sorunları kökten çizen bir nerisi olarak kabul edilebilir. Bugün dünyada GIDAYA İHTİYAÇ DUYUYORUZ (tütüne değil!). Bu yaklaşım aynı zamanda insan sağlığının yanı sıra ekosistem sağlığının, hayvan sağlığının bütünlüğünü gözeten tek sağlık yaklaşımı ile de uyumludur. Bir nceki yılda (2022), 31 Mayıs temasının gezen sağlığını korumak üzerine yoğunlaştığı hatırlanabilir.² Tütün kontrolü ile ilgili yaklaşımların son yıllarda sağlığın tmelci³ yaklaşımlarına yönelmesi olumlu bir gelişmedir.

Bu genel yaklaşımın tanımlanmasının ardından dünyada gıda meselesi ile ilgili bazı güncel bilgilerin paylaşılmasında yarar bulunmaktadır:

1. Küresel düzeyde yetersiz ve dengesiz beslenme sorunları artmaktadır.
2. Kadınlar, ocuklar, yaşlılar, yoksullar, vb. kırılgan gruplar beslenme sorunları açısından daha fazla risk altındadır. Sağlıklı gıdaya erişememektedirler.
3. Sağlıklı gıdaya erişememenin nedenleri arasında sağlıklı gıda seçeneklerinin üretilmemesi, gıdanın maliyetinin yüksek olması, mevcut gıdaya fiziksel olarak erişememe, vb. gibi nedenler ne çıkar. Bu sorunlar arasında üretim temel bir adımdır. Üretim olmadığında gıda zinciri baştan sekteye uğrar. Üretim sorunlarını yaratan durumlar arasında da ekim arazilerinin yetersizliği, verimsizliği gibi nedenler yer alır.

¹ <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/world-no-tobacco-day-2023---grow-food--not-tobacco> Erişim: 28.5.2023

² <https://www.who.int/news/item/13-12-2021-protect-the-environment-world-no-tobacco-day-2022-will-give-you-one-more-reason-to-quit> Erişim: 28.5.2023.

³ Holistic karşılığı kullanılmıştır.

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

Gıda ekim alanlarındaki yetersizlik zamanında, doğru ve güçlü tarım politikaları sayesinde çözülebilir. Ekonomik açıdan yatırımların artması, akıllı tarım politikaları, verimsiz ve sağlıksız üretimlerin dönüştürülmesi bu çözümler arasındadır. Dolayısıyla, tütün ekilen tarım alanlarının gıda seçenekleri için kullanılması tütünle mücadelenin temelini sağlamlaştırmanın yanı sıra, küresel düzeyde en önemli gereksinimler arasında olan sağlıklı gıda seçeneklerinin üretim aşamasına da katkı sağlayabilecektir. Günümüzde, 124'den fazla ülkede tütün ekimi yapıldığı düşünöldüğünde, bu arazilerin gıda gereksinimini gidermedeki rolleri anlaşılabilir.⁴

Yukarıda tanımlanan çözüm oldukça net olmakla birlikte, politik tercihlere bağımlı olması nedeniyle kolay değildir. Bu noktada, tütün kontrolü amacıyla küresel düzeydeki dayanışma son derece değerlidir, itici bir güçtür. Bu itici gücün en önemli dayanağı DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'dir (FCTC, TKÇS).⁵ Çerçeve Sözleşme, tütün ekimi yapılan araziler için alternatif tarım politikaları için öneri sunan bir belge niteliğini taşımaktadır.⁶

Tarım alanlarını sağlıklı gıda üreten seçeneklere dönüştürerek;

1. Tütün üretimi azalacak, bir süre sonra yok olacaktır.
2. Tütün kullanımı ile mücadele kolaylaşacaktır.
3. Tütün kontrolü adımları daha kolay atılacaktır.
4. Tütün endüstrisi ile mücadele adımları sağlamlaşacaktır.
5. Dünyada yetersiz beslenme sorunlarının çözümüne katkı sağlanacaktır.
6. Ekonomik kazanımlar olacaktır.
7. Sağlıklı bir çevre için adımlar hızlanacaktır.
8. İnsan, hayvan ve ekosistem sağlığı bütünlüğünü gözetken tek sağlık perspektifinin gerekleri yerine getirilecektir.

Halk sağlığı profesyonelleri tütün kontrolünün en temel yaklaşımları arasında olan tütün ekilen arazilerin gıda üretimine dönüştürülmesi yaklaşımını desteklemektedir. Aşağıdaki öneriler bu desteğin oluşturduğu beklentiler arasında öne çıkmaktadır:

1. Türkiye'de kamu politikaları tütün ekimine alternatif ürünleri desteklemelidir.
2. Gıda gibi alternatif tarımı tercih eden çiftçilerin ekonomik açıdan mağdur olmamaları için gerekli desteklerin sağlanması gerekir. Bu konuda plan, program yapılması uygun olur.

⁴ <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/world-no-tobacco-day-2023---grow-food--not-tobacco>

⁵ <https://fctc.who.int/who-fctc/overview>

⁶ <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/50793/retrieve>

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

Halk sağlığı uzmanları aynı zamanda tütün kontrolü ile ilgili güncel sorunlara da çözüm bulunmasını beklemektedirler. Bu beklentiler arasında aşağıda yazılı olan bazı konular öne çıkmaktadır:

1. 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun'un her maddesinin kesintisiz uygulanmasının sağlanması gerekmektedir. İhlallerin önlenmesi ivedi bir önceliktir. Kamunun bu görevini eksiksiz yerine getirmesi beklenmektedir.
2. Tütün kontrolünün başlamama, bırakma, pasif etkilenimden korunma şeklindeki üç adımı eşgüdüm içerisinde sürdürülmelidir. Halk sağlığı uzmanları her üç adımda kesintisiz olarak görev alabilmelidirler.
3. Halk sağlığı uzmanları tütün bırakma çalışmalarına aktif katkı sunabilmeyi son derece önemsemektedirler. Bununla birlikte, halk sağlığı uzmanları bu konuda bazı sorunlar yaşamaktadır. Örneğin, uzmanlık derneğimiz üyesi halk sağlığı uzmanları, T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanan sertifikalı tütün bırakma konusundaki eğitimsel halk sağlığı uzmanlarının reçetelerinin SGK tarafından tanınmaması gerekçe yapılarak bizzat Sağlık Bakanlığınca alınmamaktadır. Oysa sigara bıraktırma polikliniklerinde SGK'ya yönelik bir reçete yazılmamakta sadece Bakanlık tarafından alınan ilgili ilaçların ataması yapılmaktadır. Benzer şekilde, geçmişte sertifika almış halk sağlığı uzmanlarının da kamuya bağlı Sigara Bırakma Polikliniklerinde aktif olarak çalışması ve ilaç ataması yapması engellenmektedir. Bu gibi engellerin kaldırılabilmesi temel görevleri arasında birey ve toplum sağlığının korunması olan halk sağlığı uzmanlarının tütün kontrolüne çok daha yoğun ve aktif katkı sağlayabilmesine olanak sağlayacaktır.

Sonuç olarak; halk sağlığı uzmanları tütün kontrolünün her aşamasında geçmişte olduğu gibi bugün de vardır. Gereksinim olan her konuda her zamanki görev ve sorumluluk bilinciyle hareket edeceklerdir. Oysa tütünle mücadele konusu her geçen gün gerilemektedir. Sağlık Bakanlığı yetkililerini bu gerilemeyi tersine çevirmede halk sağlığı uzmanlarını desteklemeye davet ediyoruz.

HASUDER Tütün ile Mücadele Çalışma Grubu tarafından hazırlanmıştır.